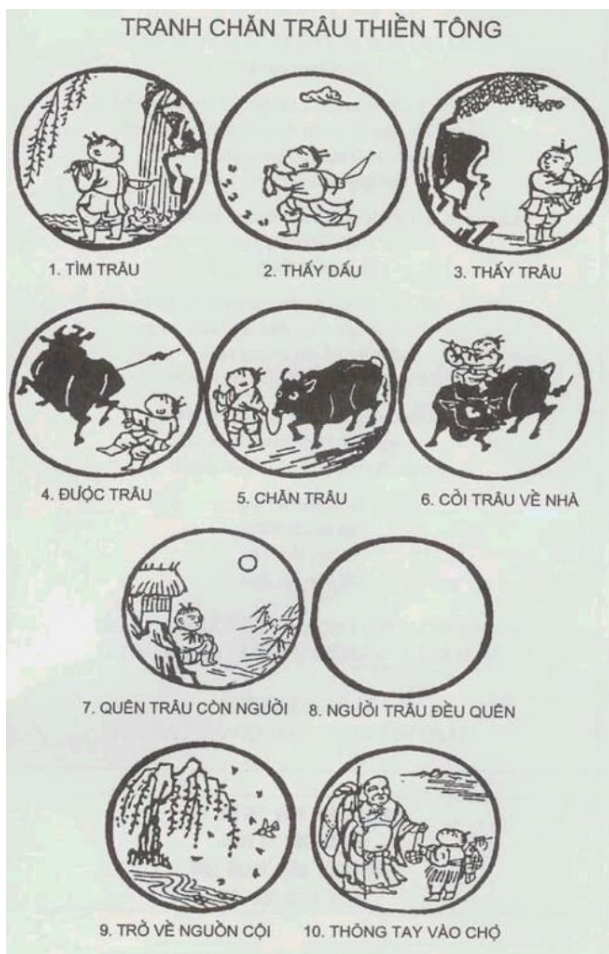

TRANH và THƠ CHĂN TRÂU THIỀN TÔNG

*"ZEN FLESH, ZEN BONES" của
NYOGEN SENZAKI and PAUL REPS.*

Tâm Minh Ngô Tăng Giao
(chuyển ngữ và thi hóa)

1. The Search for the Bull

*In the pasture of this world, I endlessly push aside the tall
grasses in search of the bull.*

*Following unnamed rivers, lost upon the interpenetrating
paths of distant mountains,*

*My strength failing and my vitality exhausted, I cannot find
the bull.*

I only hear the locusts chirring through the forest at night.

Comment: The bull never has been lost. What need is there to search? Only because of separation from my true nature, I fail to find him. In the confusion of the senses I lose even his tracks. Far from home, I see many crossroads, but which way is the right one I know not. Greed and fear, good and bad, entangle me.

1. Tìm Trâu.

*Trong cánh đồng cỏ của cõi nhân gian này,
ta liên tục vén cỏ cao qua bên để tìm trâu.*

*Theo những dòng sông vô danh, lạc lõng vào những lối mòn
giăng mắc trong những rặng núi xa xăm,*

*Sức ta đã suy nhược và sinh lực ta kiệt quệ,
ta chưa tìm thấy được trâu.*

Ta chỉ nghe thấy tiếng ve kêu vang trong rừng lúc đêm hôm.

Lời Bàn: Con trâu chưa bao giờ bị thất lạc cả. Đâu cần phải kiếm tìm làm chi? Chỉ vì ta rời khỏi chân tính của mình, nên ta không tìm thấy nó. Trong sự mê loạn của các giác quan mà ta mất cả những dấu tích của nó. Ở phía xa căn nhà, ta thấy nhiều nẻo đường chằng chịt, nhưng nẻo nào là con đường chính xác thời ta không hay biết. Lòng tham lam và sự hãi sợ, cái tốt và cái xấu, làm ta bối rối.

1. TÌM TRÂU

*Trong đồng cỏ cõi nhân gian
Ta liên tục vén cỏ làn qua bên*

Quyết tìm Trâu, trí vững bền
Ta theo những nhánh sông hiền vô danh
Lạc vào bao nẻo loanh quanh
Lối mòn giăng mắc núi xanh xa vờ
Sức suy nhược, thân rã rời
Bóng Trâu nào thấy tấm hơi trong vùng
Chỉ nghe vọng giữa mông lung
Ve kêu rả rích khắp rừng đêm nay.

2. Discovering the Footprints

*Along the riverbank under the trees, I discover footprints!
Even under the fragrant grass I see his prints.
Deep in remote mountains they are found.
These traces no more can be hidden than one's nose,
looking heavenward.*

Comment: Understanding the teaching, I see the footprints of the bull. Then I learn that, just as many utensils are made from one metal, so too are myriad entities made of the fabric of self. Unless I discriminate, how will I perceive the true from the untrue? Not yet having entered the gate, nevertheless I have discerned the path.

2. Khám Phá Ra Vết Chân

*Dọc theo bờ sông dưới những tàn cây,
ta khám phá ra những dấu chân!
Ngay cả dưới đám cỏ thơm hương
ta trông thấy những dấu in của nó.
Sâu thẳm trong những rặng núi xa vờ
cũng thấy những vết tích đó.
Những dấu vết này không còn có thể bị che khuất được nữa
như mũi người nhìn lên phía bầu trời.*

Lời Bàn: Thông hiểu được lời giáo huấn, ta thấy ra những dấu chân của trâu. Rồi ta hay biết rằng, tương tự như muôn vạn đồ dùng được chế tạo từ một thứ kim loại, thời cũng

như vậy mà vô số thực thể đều do ngã cấu tạo ra. Trừ phi ta phân tách sự khác biệt, nếu không thì làm sao ta nhận thức được thật và giả? Khi còn chưa lọt vào được trong cửa, tất nhiên ta phải nhận rõ cho ra con đường.

2. THẤY DẤU

*Dọc bờ sông, dưới tàn cây
Ta nhìn ra dấu chân đầy ở quanh
Và ngay dưới đám cỏ mảnh
Dấu chân cũng hiện rành rành rõ thêm
Thăm sâu rặng núi trong miền
Vết chân Trâu cũng thấy liền lộ ra
Khó mà che khuất mắt ta
Như là mũi ngược trời xa ngóng nhìn.*

3. Perceiving the Bull

*I hear the song of the nightingale.
The sun is warm, the wind is mild, willows are green along
the shore, Here no bull can hide!
What artist can draw that massive head, those majestic
horns?*

Comment: When one hears the voice, one can sense its source. As soon as the six senses merge, the gate is entered. Wherever one enters one sees the head of the bull! This unity is like salt in water, like color in dyestuff. The slightest thing is not apart from self.

3. Thấy Trâu

*Ta nghe thấy giọng hót của chim họa mi.
Vàng dương ấm áp, gió làn êm dịu,
hàng liễu xanh tươi dọc theo bờ sông,
Tại đây không trâu nào có thể ẩn núp được!
Họa sĩ nào có thể vẽ được cái đầu to lớn đó,
cặp sừng oai nghiêm kia?*

Lời Bàn: Khi người ta nghe thấy thanh âm, người ta có thể nhận thức ra được nguồn gốc của nó. Ngay khi sáu căn hợp nhất, là đã nhập vào cửa rồi. Nhập vào trong bất cứ nơi nào người ta cũng nhìn thấy cái đầu của trâu! Sự hội nhập này giống như muối trong nước, như màu sắc trong thuốc nhuộm. Vật mỏng mảnh nhất cũng không tách riêng ra khỏi bản ngã.

3. THẤY TRÂU

*Họa mi vắng tiếng hót lên
Vàng dương ấm áp, gió êm dịu dàng
Liều xanh bờ suối giăng hàng
Trâu nào có thể ẩn tàng nơi đây!
Nào ai vẽ được khéo tay
Đầu kia to lớn, sừng này oai nghi?*

4. Catching the Bull

*I seize him with a terrific struggle.
His great will and power are inexhaustible.
He charges to the high plateau far above the cloud-mists,
Or in an impenetrable ravine he stands.*

Comment: He dwelt in the forest a long time, but I caught him today! Infatuation for scenery interferes with his direction. Longing for sweeter grass, he wanders away. His mind still is stubborn and unbridled. If I wish him to submit, I must raise my whip.

4. Bắt Được Trâu

*Ta tóm bắt được nó sau một cuộc chống chọi khủng khiếp.
Ý chí và sức lực mạnh mẽ của nó thời vô cùng tận.
Nó vùng leo lên cao nguyên mây mù xa khuất,
Hoặc đứng dưới lũng sâu không có đường vào.*

Lời Bàn: Nó trú ngụ ở trong rừng một thời gian đã lâu, nhưng ta đã bắt được nó ngày hôm nay! Sự mê đắm phong

cảnh đã ảnh hưởng tới phương hướng của nó. Vì khao khát cỏ thơm ngon hơn, nó lang thang đi lạc. Tâm của nó vẫn còn ương ngạnh và không chịu bị kiểm chế. Nếu ta muốn nó phục tùng, ta phải giơ roi của ta lên.

4. BẮT ĐƯỢC TRÂU

*Sau hồi chiến đấu góm ghê
Ta nay tóm bắt Trâu kia được rồi
Trâu mang ý chí tuyệt vời
Lại thêm sức lực Trâu thời vô song
Leo cao Trâu cứ vầy vùng
Lên cao nguyên khuất mấy từng mây che
Hay là xuống đứng dưới khe
Lũng sâu thăm thẳm có chi đường vào.*

5. Taming the Bull

*The whip and rope are necessary,
Else he might stray off down some dusty road.
Being well trained, he becomes naturally gentle.
Then, unfettered, he obeys his master.*

Comment: When one thought arises, another thought follows. When the first thought springs from enlightenment, all subsequent thoughts are true. Through delusion, one makes everything untrue. Delusion is not caused by objectivity; it is the result of subjectivity. Hold the nose-ring tight and do not allow even a doubt.

5. Chăn Trâu

*Roi và dây thòng lọng cần thiết,
Nếu không thế thì nó có thể đi lạc xuống
vài con đường bụi bặm nào đó.
Được rèn luyện kỹ càng, thì nó tự nhiên trở nên hiền lành.
Rồi khi, không bị buộc ràng, nó phục tùng chủ của nó.*

Lời Bàn: Khi một tư tưởng khởi lên thì tư tưởng khác tiếp theo sau. Khi tư tưởng đầu phát sinh từ giác ngộ, những tư tưởng kế tiếp sau thời chân thật. Do ảo tưởng, người ta khiến cho mọi vật trở nên không thật. Ảo tưởng không do tính khách quan vô tư tạo ra; nó là hệ quả của chủ quan. Hãy nắm lấy cái dây xoắn mũi cho chặt và không nên hồ nghi chút gì.

5. CHẶN TRÂU

*Roi và dây cần thiết sao
Kéo thân Trâu lại vẫn lao toi bởi
Xuống nơi bụi bặm mù trời
Lạc đường, lạc nẻo vào nơi nào rồi.
Được rèn luyện kỹ bởi người
Tự nhiên Trâu sẽ tới thời hiển lương
Rồi khi không bị buộc ràng
Trâu từng phục chủ dễ dàng êm xuôi.*

6. Riding the Bull Home

*Mounting the bull, slowly I return homeward.
The voice of my flute intones through the evening.
Measuring with hand-beats the pulsating harmony, I direct
the endless rhythm.
Whoever hears this melody will join me.*

Comment: This struggle is over; gain and loss are assimilated. I sing the song of the village woodsman, and play the tunes of the children. Astride the bull, I observe the clouds above. Onward I go, no matter who may wish to call me back.

6. Cưỡi Trâu Về Nhà

*Leo lên cưỡi trâu, ta chậm rãi quay trở về hương nhà.
Tiếng sáo của ta ngân nga trong buổi chiều.
Tay gõ hợp âm nhịp nhàng, ta hòa điệu liên tục.*

Người nào nghe được giai điệu du dương này sẽ cùng ta tấu khúc.

Lời bàn: Cuộc chống chọi này đã xong; được và mất đều tương tự như nhau. Ta hát bài ca của người tiểu phu trong làng và thổi điệu nhạc của trẻ thơ. Cưỡi trâu, ta ngắm mây trên cao. Ta đi tới phía trước, mặc cho có ai muốn gọi ta trở lui.

6. CƯỠI TRÂU VỀ NHÀ

*Leo lên Trâu cưỡi thanh thoi
Ta quay chậm rãi về nơi hướng nhà
Sáo ta chiều vọng ngân nga
Tay ta gõ nhịp luôn hòa điệu ru
Ai nghe nhạc khúc thiên thu
Xin cùng ta tấu lên cho nhịp nhàng.*

7. The Bull Transcended

*Astride the bull, I reach home.
I am serene. The bull too can rest.
The dawn has come. In blissful repose,
Within my thatched dwelling I have abandoned the whip and rope.*

Comment: All is one law, not two. We only make the bull a temporary subject. It is as the relation of rabbit and trap, of fish and net. It is as gold and dross, or the moon emerging from a cloud. One path of clear light travels on throughout endless time.

7. Quên Trâu

*Cưỡi trâu, ta về tới nhà.
Ta bình thản. Trâu cũng vậy có thể nghỉ ngơi.
Bình minh vừa tới. Nghỉ ngơi sung sướng,
Ở trong căn nhà tranh của ta, ta đã cất bỏ roi và dây.*

Lời bàn: Tất cả chỉ có một pháp, không có hai. Chúng ta chỉ mang trâu ra để làm một đề tài tạm. Nó cũng như là sự tương quan giữa thỏ và bầy, giữa cá với lưới. Nó cũng như giữa vàng và cặn, hay mặt trăng nhô ra khỏi một đám mây. Một luồng ánh sáng trong trẻo di động suốt qua thời gian bất tận.

7. QUÊN TRÂU

*Cưỡi Trâu thong thả trên đường
Về nhà bình thản không vương bận lòng
Và Trâu cũng nghỉ ung dung.
Bình minh vừa tới rạng hồng nơi nơi
Trong nhà tranh nghỉ thảnh thơi
Roi, dây đem cất, ta thờ cần đầu.*

8. Both Bull and Self Transcended

*Whip, rope, person, and bull -- all merge in No-Thing.
This heaven is so vast no message can stain it.
How may a snowflake exist in a raging fire?
Here are the footprints of the patriarchs.*

Comment: Mediocrity is gone. Mind is clear of limitation. I seek no state of enlightenment. Neither do I remain where no enlightenment exists. Since I linger in neither condition, eyes cannot see me. If hundreds of birds strew my path with flowers, such praise would be meaningless.

8. Cả Trâu Và Người Đều Quên

*Roi, dây, người, và trâu - tất cả tan vào Không.
Cõi trời này thì mệnh mông đến nỗi
không tin hiệu gì có thể lưu lại dấu tích.
Làm sao mà một bông tuyết tồn tại được
trong ngọn lửa hồng mãnh liệt?
Đây là những vết chân của các vị Tổ.*

Lời bàn: Chuyện tầm thường đã qua đi. Tâm quét sạch chướng ngại. Ta không kiếm tìm trạng thái giác ngộ. Ta cũng không lưu lại nơi không có sự giác ngộ. Vì ta không nấn ná vướng vào trạng thái nào cả, mắt không thể nhìn thấy được ta. Dù cho muôn chim có rải nhiều hoa trên nẻo đường ta đi, sự tán dương như thế cũng chẳng có nghĩa lý gì.

8. CẢ TRÂU VÀ NGƯỜI ĐỀU QUÊN
*Roi, dây, người với lại Trâu
Cùng nhau tất cả tan vào hư Không
Cõi trời thời quá mênh mông,
Không còn dấu tích lưu trong chốn này.
Một bông tuyết mỏng manh thay
Làm sao tồn tại khi bay vật vờ
Gặp lửa hồng toả nhiệt ra.
Vết chân chưa Tô chính là đây thôi.*

9. Reaching the Source

*Too many steps have been taken returning to the root and
the source.
Better to have been blind and deaf from the beginning!
Dwelling in one's true abode, unconcerned with that without
--
The river flows tranquilly on and the flowers are red.*

Comment: From the beginning, truth is clear. Poised in silence, I observe the forms of integration and disintegration. One who is not attached to "form" need not be "reformed." The water *is* emerald, the mountain *is* indigo, and I see that which *is* creating and that which *is* destroying.

9. Về nguồn

Phải trải qua biết bao nhiêu giai đoạn mới quay về được

với cội và nguồn.

Chẳng thà nên bị mù và điếc ngay từ đầu lại hơn!

An trú trong căn nhà thực sự của mình,

chẳng hề quan tâm đến cảnh ngoài –

Dòng sông lặng êm trôi xuôi và muôn hoa thắm đỏ.

Lời Bàn: Ngay từ lúc khởi đầu, chân lý đã tỏ rạng. An định trong tĩnh lặng ta quán sát đến những hình tướng của hợp và tan. Ai mà không chấp vào hình tướng thời chẳng cần bận tâm đến sắc không. Nước thời xanh tươi, núi thời sẫm màu, và ta thấy cái đang được tạo thành và cái đang bị hủy diệt.

9. VỀ NGUỒN

*Phải qua nhiều đoạn đường đời
Mới quay về được tới nơi cội nguồn.*

Từ đầu mù, điếc đi luôn

Thế mà nghĩ lại thấy còn hay hơn!

Và ta trú ngụ trong am

Nhà mình thực sự bình an lâu rồi

Quan tâm chi đến cảnh ngoài -

Sông trôi êm lặng, hoa thời đỏ tươi.

10. In the World

*Barefooted and naked of breast, I mingle with the people of
the world.*

*My clothes are ragged and dust-laden, and I am ever
blissful.*

I use no magic to extend my life;

Now, before me, the dead trees become alive.

Comment: Inside my gate, a thousand sages do not know me. The beauty of my garden is invisible. Why should one search for the footprints of the patriarchs? I go to the market place with my wine bottle and return home with my staff. I visit the wineshop and the market, and everyone I look upon becomes enlightened.

10. Trong Cõi Nhân Gian

*Đi chân không và để ngực trần,
ta hoà nhập với con người chốn dương gian.
Quần áo ta rách rưới và lấm bụi, và ta hạnh phúc tột đỉnh.
Ta chẳng dùng đến pháp thuật để kéo dài thêm cuộc sống
của ta; Giờ đây, ở phía trước ta, muôn cây khô héo trở nên
tươi sống lại.*

Lời bàn: Phía trong cánh cổng của ta, cả ngàn bậc thánh không biết đến ta. Về đẹp khu vườn của ta thời vô hình. Tại sao người ta lại cần phải tìm kiếm những dấu chân của các vị Tổ. Ta đi vào khu phố chợ với bầu rượu của ta và quay trở về nhà với cây gậy. Ta ghé thăm quán rượu và nơi chợ búa, và mọi người mà ta nhìn tới đều trở thành giác ngộ.

10. TRONG CÕI NHÂN GIAN

*Ngực trần, chân đất thành thời,
Ta hòa nhập với con người dương gian.
Áo quần rách rưới lấm than,
Nhưng ta hạnh phúc vẹn toàn biết bao.
Ta nào cần pháp thuật đâu
Để mong cuộc sống thêm lâu thêm dài;
Trước ta giờ hiển lộ rồi
Muôn cây khô héo tới hồi phục sinh.*

*

THƠ CHẶN TRÂU THIÊN TÔNG

1. TÌM TRÂU

*Trong đồng cỏ cõi nhân gian
Ta liên tục vén cỏ làn qua bên
Quyết tìm trâu, trí vững bền
Ta theo những nhánh sông hiền vô danh
Lạc vào bao nẻo loanh quanh
Lối mòn giăng mắc núi xanh xa vời
Sức suy nhược, thân rã rời
Bóng trâu nào thấy tăm hơi trong vùng*

*Chỉ nghe vọng giữa mông lung
Ve kêu rả rích khắp rừng đêm nay.*

2. THẤY DẤU

*Dọc bờ sông, dưới tàn cây
Ta nhìn ra dấu chân đầy ở quanh
Và ngay dưới đám cỏ mảnh
Dấu chân cũng hiện rành rành rõ thêm
Thăm sâu rặng núi trong miền
Vết chân trâu cũng thấy liền lộ ra
Khó mà che khuất mắt ta
Như là mũi người trời xa ngắm nhìn.*

3. THẤY TRÂU

*Họa mi vắng tiếng hót lên
Vàng dương ấm áp, gió êm dịu dàng
Liều xanh bờ suối giăng hàng
Trâu nào có thể ẩn tàng nơi đây!
Nào ai vẽ được khéo tay
Đầu kia to lớn, sừng này oai nghi?*

4. BẮT ĐƯỢC TRÂU

*Sau hồi chiến đấu gớm ghê
Ta nay tóm bắt trâu kia được rồi
Trâu mang ý chí tuyệt vời
Lại thêm sức lực trâu thời vô song
Leo cao trâu cứ vẫy vùng
Cao nguyên xa khuất mấy tầng mây che
Hay là đứng dưới lòng khe
Lũng sâu thăm thẳm có chi đường vào.*

5. CHẶN TRÂU

*Roi và dây cần thiết sao
Kéo thân trâu lại vẫn lao toi bờ
Xuống nơi bụi bặm mù trời
Lạc đường, lạc nẻo vào nơi nào rồi
Được rèn luyện kỹ bởi người
Tự nhiên trâu sẽ tới thời hiển lương*

*Rồi khi không bị buộc ràng
Trâu tùng phục chủ dễ dàng êm xuôi.*

6. CƯỠI TRÂU VỀ NHÀ

*Leo lên trâu cưỡi thành thói
Ta quay chậm rãi về nơi hướng nhà
Sáo ta chiều vọng ngân nga
Tay ta gõ nhịp luôn hòa điệu ru
Ai nghe nhạc khúc thiên thu
Xin cùng ta tấu lên cho nhịp nhàng.*

7. QUÊN TRÂU

*Cưỡi trâu thong thả trên đường
Về nhà bình thản chẳng vương bận lòng
Và trâu cũng nghỉ ung dung
Bình minh vừa tới rạng hồng nơi nơi
Trong nhà tranh nghỉ thành thói
Roi, dây đem cất, ta thời cần đâu.*

8. CẢ TRÂU VÀ NGƯỜI ĐỀU QUÊN

*Roi, dây, người với lại trâu
Cùng nhau tất cả tan vào Hư Không
Cõi trời thời quá mênh mông
Không còn dấu tích lưu trong chốn này
Một bông tuyết mỏng manh thay
Làm sao tồn tại khi bay vật vờ
Gặp lửa hồng tỏa nhiệt ra
Vết chân chưa Tổ chính là đây thôi.*

9. VỀ NGUỒN

*Phải qua nhiều đoạn đường đời
Mới quay về được tới nơi cội nguồn
Từ đầu mù, điếc đi luôn
Thế mà nghĩ lại thấy còn hay hơn
Và ta trú ngụ trong am
Nhà mình thực sự bình an lâu rồi
Quan tâm chỉ đến cảnh ngoài
Sông trôi êm lặng, hoa thời đổ tươi.*

10. TRONG CỒI NHÂN GIAN

Ngực trần, chân đất thành thời

Ta hoà nhập với con người dương gian

Áo quần rách rưới làm than

Nhưng ta hạnh phúc vẹn toàn biết bao

Ta nào cần pháp thuật đâu

Để mong cuộc sống thêm lâu thêm dài

Trước ta hiển lộ ra rồi

Muôn cây khô héo tới thời hồi sinh.

TÂM MINH NGÔ TÀNG GIAO

(chuyển dịch thơ)
